

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра адміністративного, фінансового
та інформаційного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
Ярослав ЛАЗУР
«19» червня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЮРИДИЧНА АРГУМЕНТАЦІЯ

Рівень вищої освіти	магістерський
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	Право
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Особливе адміністративне право» для здобувачів вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 Право. Освітня програма «Право».

Розробник: Савчин М.В. – професор кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Протокол № 10 від «19» червня 2024 року

Завідувач кафедри _____

Тетяна КАРАБІН

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 8 від «19» червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії _____

Павло ЧЕРЕВКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 120 Кількість модулів – 2 Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 4	1-й	Загальна кількість годин - 120 Кількість модулів – 2
	Семестр	
	2-й	Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 4
	Лекції	
	22 год.	8 год.
	Практичні, семінарські	
	20 год.	4 год.
	Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні
		-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота	
	78 год.	108 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «Юридична аргументація» передбачає здобуття навичок щодо синтезу верифікації фактів у світлі норм і принципів права з метою побудови певних юридичних конструкцій, аргументації юридичних позицій та формування цілісних підходів при написанні юридичних документів, правових актів та академічних праць.

Метою дисципліни «Юридична аргументація» є оволодіння мистецтвом формування логічних і цілісних підходів щодо вирішення юридичних ситуацій та підготовки обґрунтованих юридично правових матеріалів. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- володіти основними прийомами юридичної аргументації;
- вміти верифікувати факти та визначати з-поміж них такі, які мають істотне значення для вирішення певної юридичної проблеми чи підготовки юридичного матеріалу;
- здійснювати аналіз юридичного матеріалу відповідно до фактів, що мають істотне значення, на засадах моральної цілісності (добросовісності) та синтезувати обґрунтовані висновки;
- вміти наводити аргументи правового характеру, брати участь у дискусіях та набуття навичок реагування на особливості ходу юридичних процедур з питань право;
- вміти поєднувати різні інструменти юридичної аргументації та тлумачення права, формувати цілісний і завершений юридичний документ і наводити аргументовану позицію у дискусії.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК 9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК 10. Здатністю ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Юридична аргументація» є опанування на попередньому освітньому ступені (ОС «Бакалавр») наступних навчальних дисциплін: Теорія держави і права, Політологія, Соціологія права.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення студентами вищої освіти таких очікуваних результатів навчання:

Очікувані результати	Шифр ПРН
Співвідносити сучасну систему цінностей з правовими цінностями, принципами для застосування їх під час тлумачення та юридичної аргументації	ПРН.02.
Проводити збір, аналіз та узагальнення матеріалів та інформації з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження	ПРН.03.
Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та формулювати юридичну аргументацію	ПРН.06.
Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел використовуючи різні підходи юридичної аргументації	ПРН.08.
Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування	ПРН.14.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методи демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Лекційні заняття, виступи на семінарських заняттях, модульні контрольні роботи, іспит.

Лекція – основний вид навчального заняття, яке призначене для засвоєння теоретичного матеріалу. Основна мета лекції – дати систематизовані основи наукових знань з навчальної дисципліни, сконцентрувати увагу на найбільш складних та необхідних питаннях. Лекції повинні носити, як правило, проблемний характер, стимулювати активну пізнавальну діяльність здобувачів вищої освіти, сприяти формуванню у них творчого мислення. Обсяг навчального матеріалу, який розглядається на лекції, залежить від виду навчальної дисципліни та рівня підготовки здобувачів вищої освіти. Кількість навчальних питань у лекції має бути такою, щоб забезпечити глибоке розкриття її основної мети і в той же час досить інтенсивну роботу здобувачів вищої освіти.

Практичне (семінарське) заняття – це форма навчального заняття, на якому здобувачами вищої освіти вивчаються попередньо визначені теми навчальної дисципліни шляхом відповідей на питання викладача. Така форма навчання спрямована на формування у здобувача вищої освіти практичних навичок застосування теоретичних знань та діючого законодавства при вирішенні практичних завдань. Викладачем оцінюються виступи здобувачів вищої освіти, їх участь у дискусії, знання та вміння відстоювати свою позицію.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу у позааудиторний час. Мета самостійної роботи – засвоїти в повному обсязі навчальну програму і сформувати самостійність як важливу професійну якість, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність. Завдання самостійної роботи здобувачів вищої освіти з

дисципліни - засвоєння, закріплення та систематизація відповідних теоретичних знань, а також їх застосування при виконанні практичних завдань. Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечує їх підготовку до поточних аудиторних занять.

Види навчання: відповідь на запитання, бліц-опитування, робота у команді, рольові ігри, моделювання ситуацій, підготовка проєктів аргументації.

Методи навчання: дослідницький, порівняльно-правовий, пояснювально-ілюстративний метод, експериментальний, репродуктивний, метод мозкового штурму, метод проблемного викладу, робота в малих групах.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання:

Форми поточного контролю: письмова контрольна роботи (в тому числі тестування).

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T 1	T2	T3	T4		
10	10	10	10	60	100

T1, T2 ...– теми модуля.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T 5	T6	T7	T8		
10	10	10	10	60	100

T5, T6 ...– теми модуля.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль	
	Кількість	Максимальна кількість балів (середнє за два модулі)
Практичні (семінарські) заняття	8	40
Модульна контрольна робота	2	60
Разом	10	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Методика оцінювання. Матеріал кожного модуля, який здобувачі вищої освіти повинні засвоїти протягом двох семестру, виноситься на модульну контрольну роботу, що проводиться в кінці семестру згідно з графіком проведення модульних контрольних робіт.

Модульна контрольна робота виконується в письмовому вигляді. Сумарна максимальна кількість балів, що виставляється здобувачу вищої освіти за виконання всіх завдань однієї контрольної роботи складає 40 балів, за умови правильного виконання всіх завдань, що виносяться на модульну контрольну роботу.

Невиконання чи неяка на модульну контрольну роботу оцінюються в 0 балів незалежно від причини невиконання (неявки).

Сумарна оцінка (від 0 до 40 балів) виставляється у відомість модульного контролю.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

За результатами модульного контролю та роботи під час двох і визначається підсумкова модульна оцінка. Оцінка за залік визначається в залежності від рейтингового балу за семестр на основі поточної роботи та написання двох модульних контрольних робіт. До складання заліку допускаються здобувачі вищої освіти, у яких підсумкова оцінка становить не менше 35 балів.

Здобувач вищої освіти, підсумкова модульна оцінка якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити під час чергування викладачів на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. У протилежному випадку, здобувач не допускається до заліку і у нього виникає академічна заборгованість.

Залік з навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може не складати, якщо він успішно пройшов модульний контроль та його влаштовує підсумкова модульна оцінка.

Здобувачі вищої освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить від 35 до 59, залік складають обов'язково.

Здобувач освіти може підвищити на заліку рейтинговий бал, при цьому, за результатами складання заліку оцінка не може бути менша за підсумкову модульну оцінку, яку він отримав за результатами навчання протягом семестру.

Залік проводиться в усній формі. На залік виносяться питання в обсязі навчального матеріалу. Оцінювання результатів навчання на заліку здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за залік вноситься у відомість обліку успішності.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка зараховано (A) виставляється, коли здобувач вищої освіти дає абсолютно правильні відповіді на питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. Здобувач вищої освіти застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка зараховано (B) виставляється здобувачеві вищої освіти, який повністю розкрив питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань здобувач застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка зараховано (C) виставляється здобувачеві вищої освіти, який повністю розкрив питання, але мають місце окремі неточності.

Оцінка зараховано (D) виставляється, коли здобувач розкрив питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. Здобувач вищої освіти припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка зараховано (E) виставляється, коли здобувач неповністю розкрив питання, відповідь містить суттєві помилки.

Оцінка не зараховано з можливістю повторного складання (FX) виставляється здобувачеві, який не розкрив питання Як правило такий здобувач виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (F) виставляється здобувачеві, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити питання. Такий здобувач не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань здобувачеві вищої освіти, дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки – «відмінно», «добре», «задовільно», «не задовільно з можливістю повторного складання», та «не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни». Здобувач має право підвищити оцінку, складаючи іспит наприкінці семестру.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
лекції		практ.	лаб	інд	сам. роб.	лекції		практ.	лаб	інд	сам. роб.	
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Роль і значення юридичної аргументації у правознавстві	9	2	2			5	11	1				10
Тема 2. Основні підходи в юридичній аргументації	16	4	2			10	16	1				15
Тема 3. Мова і стиль права та значення для юридичної аргументації	14	2	2			10	17	1	2			14
Тема 4. Структура юридичної аргументації	11	2	2			7	16	1				15
Змістовий модуль 2												
Тема 5. Інструменти юридичної аргументації	18	4	4			10	16	1				15
Тема 6. Тлумачення права та юридична аргументація	18	4	4			10	16	1				15
Тема 7. Риторика та юридична аргументація	14	2	2			10	12	1	2			9
Тема 8. Юридична аргументація у різних сферах правничої діяльності	18	2	2			14	16	1				15
Усього годин	120	22	20			78	120	8	4			108

6.2. ЛЕКЦІЙНА ПРОГРАМА КУРСУ

МОДУЛЬ 1

Лекція 1. Роль і значення юридичної аргументації у правознавстві

1. Розвиток теорії аргументації у соціальних науках.
2. Юридична аргументація та зв'язок між фактами і правом.
3. Значення юридичної аргументації для юридичної практики.
4. Правнича доктрина та юридична аргументація: питання академічної доброчесності.

Лекція 2. Основні підходи в юридичній аргументації

1. Логічний підхід.
2. Риторичний підхід.
3. Діалектичний підхід.
4. Семантика та герменевтика у юридичній аргументації.
5. Синтетичний підхід.

Лекція 3. Мова і стиль права та значення для юридичної аргументації

1. Обумовленість викладу юридичного матеріалу соціальним контекстом.
2. Понятійний апарат у праві.
3. Юридична техніка в аргументації.

Лекція 4. Структура юридичної аргументації

1. Моделі юридичної аргументації.
2. Склад юридичної аргументації.
3. Ознаки юридичної аргументації.

МОДУЛЬ 2.

Лекція 5. Інструменти юридичної аргументації

1. Аргументи і докази.
2. Типологія аргументації.
3. Способи юридичної аргументації.
4. Мовні засоби у юридичній аргументації.

Лекція 6. Тлумачення права та юридична аргументація

1. Способи тлумачення.
2. Співвідношення догматичного та діалектичного підходів та його роль для юридичної аргументації.
3. Акти тлумачення права і їх аргументація.

Лекція 7. Риторика та юридична аргументація

1. Риторичні прийоми у юридичній аргументації.
2. Промови та особливості її аргументації.
3. Судова промова.
4. Прийоми діалогу та дискусії юриспруденції.
5. Медіація і досудове врегулювання у праві та юридична аргументація.

Лекція 8. Юридична аргументація у різних сферах правничої діяльності

1. Юридична аргументація та архітектоніка нормативного акта.

2. Юридична аргументація та обґрунтованість судових рішень.
3. Аргументація *amicus curiae* та юридичних висновків.
4. Юридична аргументація та академічна свобода.

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Роль і значення юридичної аргументації у правознавстві	2
2	Основні підходи в юридичній аргументації	4
3	Мова і стиль права та значення для юридичної аргументації	2
4	Структура юридичної аргументації	2
5	Інструменти юридичної аргументації	4
6	Тлумачення права та юридична аргументація	4
7	Риторика та юридична аргументація	2
8	Юридична аргументація у різних сферах правничої діяльності	2
	Разом	20

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Денна форма	Заочна форма
1	Роль і значення юридичної аргументації у правознавстві	5	10
2	Основні підходи в юридичній аргументації	10	15
3	Мова і стиль права та значення для юридичної аргументації	10	14
4	Структура юридичної аргументації	7	15
5	Інструменти юридичної аргументації	10	15
6	Тлумачення права та юридична аргументація	10	15
7	Риторика та юридична аргументація	10	9
8	Юридична аргументація у різних сферах правничої діяльності	14	15
	Всього	78	108

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Наукова бібліотека (м.Ужгород, вул. Університетська, 14 <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>).

Технічні засоби – персональні комп'ютери, мультимедійні презентації.

Програмне забезпечення – операційна система, пакет Microsoft Office.

Інформаційні технології та засоби онлайн навчання: Система електронного навчання Moodle <https://moodle.uzhnu.edu.ua/>, електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ» <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>, Google Meet, особиста електронна пошта.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Савчин М. Конституція: люди та інституції (SWOT-коментар). Юрінком Інтер, 2024. 680 с.

Допоміжна література

1. Афанасьєва М. В. Правова аргументація та юридичне письмо: монографія. Одеса : Вид-во "Юридика", 2023. 122 с.

2. Гончаров А.Ю. Логіка і теорія аргументації: формальний і неформальний підходи: дис... канд. філос. Наук: 09.00.06. Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2003.

3. Дудаш Т. Правова аргументація: загальнотеоретична характеристика: монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 744 с.

4. Меленко О., Стратій О. Аргументація в конституційному судочинстві: засади та проблеми реалізації в Україні *Юридичний вісник*. 2021. №5. С. 7-16.

5. Савчин М. Принципи права та їх інтерпретація. *Право України*. 2012. №2. С. 3-14.

6. Щербанюк О. Принципи права в аргументації рішень конституційних судів. *Вісник Конституційного Суду України*. 2021. №5. С. 102-109.

7. Юридична аргументація : Логічні дослідження. Колективна монографія / О. М. Юркевич, В. Д. Титов, С. В. Куцепал та ін.; За заг. Ред. проф. О. М. Юркевич. Х., 2012. 211 с.

8. MacCormick N. Rhetoric and the rule of law: a theory of legal reasoning. New York: Oxford University Press, 2005. 304 P.
9. Toulmin S. Uses of Argument. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 241 P.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).
протокол №__ від «__»_____20__р. Завідувач кафедри _____Карабін Т.О.

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).
протокол №__ від «__»_____20__р. Завідувач кафедри _____Карабін Т.О.

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).
протокол №__ від «__»_____20__р. Завідувач кафедри _____Карабін Т.О.

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).
протокол №__ від «__»_____20__р. Завідувач кафедри _____Карабін Т.О.